

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ НА РОЗВИТОК РЕГІОНУ

Анотація. Проаналізовано наслідки політики економічного вирівнювання регіонів, узагальнено європейський досвід надання та використання регіональної підтримки, розглянуто фактори впливу на ризики регіонального економічного розвитку.

Аннотация. Проанализированы последствия политики экономического выравнивания регионов, обобщен европейский опыт предоставления и использования региональной поддержки, рассмотрены факторы влияния на риски регионального экономического развития.

Annotation. The consequences of policy of regions economic alignment are analysed, the European experience of giving and using regional support is summarized, the factors of impact of regional economic development on the risks are considered.

Ключові слова: державна допомога, регіональний розвиток, вирівнювання, ризики.

Умови сьогодення України характеризуються домінуванням екстенсивного типу економічного зростання, що створює тенденції до монополізації та збільшення моноструктурних спеціалізованих внутрішніх ринків регіонів країни. При цьому державне регулювання збалансованого розвитку регіонів забезпечується лише політикою економічного вимірювання та не спрямоване на ефективне використання потенціалу регіонів. При наданні державної допомоги пріоритети розвитку регіону повинні відповідати реальному рівню соціально-економічного життя та враховувати пропорційність обсягу допомоги досягненню означеної мети.

Аналіз програм державної допомоги з метою підвищення національної конкурентоспроможності та регіонального розвитку подано в працях Н. Бугаєнко [1], Ю. Кравченко, Ю. Кіндзерського, Л. Лященко, Д. Чернікова [2] та ін. Однак досі не вироблено єдиного підходу до застосування заходів регіональної допомоги та не створено дієвого механізму регіонального вирівнювання.

Заходи регіональної державної допомоги передбачають урядову підтримку з використанням бюджетних ресурсів, що призводить до виникнення дисбалансів у розвитку окремих регіонів. Державна допомога в більшості випадків надається регіонам з низьким рівнем життя та високим рівнем безробіття з метою сприяння певним видам економічної діяльності.

Відповідно до щорічних звітів органів державної влади вирівнювання фінансової забезпеченості регіонів проводилося за такими напрямками: виплати заборгованості із заробітної плати, ліквідація наслідків техногенних аварій та стихійних лих.

Надання та використання регіональної підтримки має відповідати об'єктивно визначеним факторам і критеріям. Європейська практика використовує два показники, що свідчать про необхідність надання допомоги, а саме: частка найбільшого населення регіону та рівень ВВП на душу населення.

У країнах ЄС формами державної допомоги є: державні гранти, зменшення відсоткових ставок, зменшення податкових ставок, державні гарантії та утримання, забезпечення регіонів товарами та послугами державного виробництва на основі преференцій.

Негативно впливає на конкуренцію регіональна поточна допомога, спрямована на зменшення поточних витрат господарюючих суб'єктів.

З метою гарантування рівних "правил гри" та недопущення викривлення правил конкуренції має бути встановлено поріг інвестиційної допомоги великим компаніям, оскільки чим більший проект, тим більший вплив він чинитиме на конкуренцію [2, с. 262].

Ризики регіонального економічного розвитку залежать від багатьох факторів, а саме: рівня забезпечення регіонів країни ресурсами та рівня їх якості.

Ризики регіонального економічного розвитку тісно пов'язані з: наявністю або ж припиненням практики централізованого фінансування об'єктів виробничої та соціальної сфери; інтенсивністю державних дотацій (субвенцій) регіонального розвитку; налагодженням (розривом) матеріально-технічних зв'язків; рівнем розвитку міжрегіональної кооперації; рівнем розвитку транспортної інфраструктури тощо [3, с. 78].

Заходи державної допомоги на регіональні цілі мають бути адекватними стратегії соціального розвитку країни та характеризуватись низхідною тенденцією, що не кореспондується з вітчизняною практикою [1, с. 269].

Зараз майже вся територія країни потребує інтенсивної допомоги. Виникає необхідність побудови ефективної національної системи контролю за державною допомогою на основі результатів заходів вирівнювання регіонального розвитку. Політика економічного вирівнювання повинна бути диференційованою, спрямованою на посилення конкурентних переваг регіону, при цьому обсяг підтримки має залежати від щільності населення регіону та наявних резервів розвитку конкурентних переваг.

Література: 1. Бугаєнко Н. М. Особливості регулювання державної допомоги на регіональні цілі розвитку в Україні / Н. М. Бугаєнко // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. Спец. вип. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи. – К. : КНЕУ, 2011. – С. 263 – 270. 2. Черников Д. О. Державна допомога і розвиток регіонів: класифікація адміністративно-територіальних одиниць з метою визначення інтенсивності допомоги / Д. О. Черников // Конкуренція. – 2010. – № 3(38). – С. 46 – 51. 3. Глобалізований регіон та зовнішньоекономічна безпека України: теоретико-методологічний аспект монографія / Яремко Л. А. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. – 524 с.